

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA POLITICĂ

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ SUB CONDUCEREA D-lor

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, C. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAĞI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
PRIM-REDACTOR

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

C. S. Băllan.— *Chestiuni de Drept Penal.*— *Responsabilitatea penală a persoanelor morale.*
Jurisprudența Română.— *Inalta Curte de Casație și Justiție, secția II.*— Achiesare.—Retract litigios.— Excepțiuni ridicate cu ocazia unei contestații la executare.— Prioritatea discuțiunii.
Secția II.— Falș.— Elementele delictului.— Prejudiciu și posibilitate de prejudiciu.
Curtea de Apel din București, secțiunea III.— Misifite.— Vânzări și cumpărări de imobile.— Drept civil.
Trib. Prahova, secția I.— Ancheta în futurum.— Măsuri impuse de necesități imperioase.— Noțiunea interesului.

CHESTIUNI DE DREPT PENAL

Responsabilitatea penală a persoanelor morale

În dreptul vechiu era admisă responsabilitatea colectivă; actualele legislațiuni penale, însă, cu mici derogări de dată recentă, urmează principiul „*societas deliquere non potest*“. Codurile penale actuale fiind individualiste, sunt în contra responsabilității colective: „numai reprezentanții persoanelor juridice pot răspunde penalicește“, spunea ilustrul profesor dela Iași, d. D. Alexandresco¹⁾, — părere la care d-sa a revenit după matură reflecție²⁾.

Regretatul juriconsult Degré, susținea că „de oarece asemenea persoane nu au o voință naturală, ele nu pot fi făcute responsabile de delictele sau quasi-delictele reprezentanților lor. Atari persoane juridice sunt isbite de o incapacitate absolută de fapt“.

Merlin, în *Quest. de droit* (VII, *Résponsabilité des communes*, § 3, p. 242) susține aceiași părere.

Chiar și marele penalist Garraud se pronunță că: „responsabilitatea penală a unei ființe abstracte este o ficțiune, iar art. 123—126 c. p. fr. (106 și urm. c. p. rom.) nu stabilesc o pedeapsă colectivă contra corpului constituit, ci lovește pe fiecare culpabil cu o pedeapsă individuală“³⁾.

Codurile penale actuale sunt individualiste, pentru că, după concepția dominantă de până acum, persoanele morale sau juridice n'au capacitatea

de a săvârși infracțiuni și n'au nici responsabilitatea penală, pentru că nu au o personalitate fizică reală, ci una fictivă, imaginară; pentru că pedeapsa — zic susținătorii acestei păreri — și-ar perde caracterul ei dacă s'ar aplica la o ființă fictivă, care nu simte și nu voește; și, în fine, pentru că pedepsele privative de libertate nu se pot aplica acolo unde lipsește existența fizică. De aci ar rezulta că responsabilitatea penală să incumbe acelor reprezentanți, giranți sau administratori ai persoanelor morale cari au săvârșit infracțiunea; căci infracțiunea pornește — susțin ei — dela voința acestora, cari conduc colectivitatea și deci aceștia trebuie să fie personal răspunzători și personal penalicește condamnați⁴⁾.

Aceasta era concepția dominantă de până acum în această chestiune de drept penal.

În doctrina recentă, însă, concepția opusă că persoanele morale sau juridice pot și ele să comită infracțiuni; că și ele au responsabilitatea penală și sunt pasibile de anumite pedepse, — această nouă concepție capătă din ce în ce mai mulți aderenți. Motivele: pentru că persoanele morale sau juridice — grupările organizate — sunt și ele înzestrate, prin simplul fapt al existenței lor, cu o voință distinctă, colectivă, care se poate manifesta în mod delictuos, ca și voința individuală; că deci ele pot să răspundă penalicește și că anumite pedepse sunt chiar și acum aplicate acestor persoane morale de codurile actuale. (Părerea profesorului german Otto von Gierke, reproducută în Planol, t. I, No. 881 și susținută în Franța de Lainé și alți autori, iar la noi această nouă concepție este susținută de d. profesor D. Alexandresco⁵⁾, profesor Dem. Negulescu în „Capacitatea delictuală a persoanelor morale“.. Dr. E. C. Decussara în „Cr. Judiciară“, No. 6 din 1924, etc.).

Într'adevăr, scopul persoanei morale fixat prin actul de asociere, nu admite comitere de infracțiuni și dacă totuși, contrar scopului, o asemenea persoană morală ar comite infracțiuni, nu rezultă

4) Profesor Traian Pop „Dreptul penal comparat“, t. I, pag. 86, și t. II, pag. 272

5) D. Alexandresco, adonație la hotărârea noastră publicată în „Cr. Judic.“. No. 15 din a. c. cum și adonația la o decizie a Curței din Toulouse, „Juris. Gener.“ No. 1882 din 1923.

6) Profesor Traian Pop, loc. cit.

1) D. Alexandresco, t. V, p. 543.

2) Idem, t. I, ed. II, p. 257, nota I.

3) Garraud, t. II Nr. 221

de aci ca ea să nu fie pedepsită, căci s'ar putea, cu sistemul acesta, să se încurajeze săvârșirea colectivă de infracțiuni; societăți așa zise „comerciale“, de exemplu, ar putea în bunăvoie cultiva criminalitatea, în dorința pătimasă de a-și asigura beneficii mari materiale, ca, de pildă: uzură, speculațiuni oprite, fraude, etc. având la spatele lor diferiți oameni de paie, bine plătiți, pe cari la timp să-i prezinte ca răspunzători penalizește în numele așa zisei lor „societăți comerciale“.

Legiuitorul penal deci, cu ocazia apropriații unificării a legilor noastre penale, va ține cont credem de această nouă concepție juridică, anume că: persoana morală este o ființă colectivă, reală, capabilă cași persoana fizică, de voință și de acțiune, pe care legea nu o crează, ci se mărginește numai a-i recunoaște existența.

Sperăm, deci, că se va legifera în curând și la noi principiul nou al responsabilității penale a persoanelor morale sau juridice.

C. S. Băllan

Judecător, cu rang de președinte
Câmpulung

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Secția II

Audiența de la 9 Aprilie 1924

Președinția D-lui Oscar N. Nicolescu, Președinte

Solomon Abramovici cu Toma Popescu.

ACHIESARE.—RETRACT LITIGIOS.—EXCEPȚIUNI RIDICATE CU OCAZIUNEA UNEI CONTESTAȚIUNI LA EXECUTARE.—PRIORITATEA DISCUȚIUNEI.—ART. 1402 C. CIV.

Când cu ocaziunea judecării unei contestațiuni la executare, partea adversă ridică incidentul de neadmisibilitatea contestațiunii bazat pe achiesarea contestatorului la hotărârea atacată, iar contestatorul propune retractul litigios, excepțiunea care urmează a fi examinată mai întâi este cea relativă la achiesare, iar nu retractul litigios, de oarece achiesarea constituie o excepțiune de procedură, pe când retractul litigios este un mijloc de fond ce tinde să împedice discutarea fondului unui drept contestat.

No. 167.—Casată deciziunea Curții de Apel din București, secțiunea II, în urma recursului făcut de S. Abramovici în proces cu Toma Popescu.

S'au ascultat d-nii avocați V. Athanasovici și V. Filderman pentru recurent și d-nii avocați P. Sadoveanu și I. Pardos pentru recurent.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de casare tras din violarea art. 1402 și urm. c. civil și omisiune esențială.

Având în vedere deciziunea supusă recursului, din care se constată în fapt că Ioniță Tudorache, încetând din viață și averea lui fiind luată în stăpânire de soția sa Sița, moștenitorii defunctului și anume: N. Gheorghiu, Lucreția Teodorescu și Joița Marinescu, intentează acțiune în revendicarea averii succesoriale în contra Siței Tudorache, acțiune care este respinsă de către Trib. Dâmbovița, prin sentința No. 720/904; că, aceștia făcând apel, Curtea de Apel din București, Secția II-a, prin deciziunea No. 92, din 17 Martie 1907, admite apelul și condamnă în lipsă pe Sița Tudorache să lase în posesiunea și proprietatea apelanților averea revendicată; că, în contra acestei deciziuni, face opoziție Sița Tudorache, care încetând din viață, judecarea opozițiunii se continuă față cu succesorul ei testamentar Toma Popescu, intimatul în recurs; că, Curtea de Apel, prin deciziunea cu No. 92 din 3 Maiu 1916, respinge ca nesustenută această opozițiune; că, la 9 Maiu 1916, Toma Popescu cumpără dela Lucretia Tudorache, una din moștenitoarele lui Ioniță Tudorache, partea ei în succesiunea acestuia, iar la 13 Maiu acelaș an, Toma Popescu face contestațiune la executarea deciziunii de fond cu No. 92 din 3 Mai 1916, pe motiv că procedura nu a fost bine îndeplinită pentru acel termen, când s'a respins opozițiunea ce făcuse; că, la 11 Martie 1920, în cursul judecării contestațiunii, Elena Major Gornescu, fiica și moștenitoarea Joiței Marinescu, a doua succesoare a lui Ioniță Tudorache (cel de al treilea, N. Gheorghiu, erede, încetase fără descendent), vinde lui Solomon Abramovici, recurentul, partea sa indiviză în succesiunea lui I. Tudorache; că, la termenul de 2 Ianuarie 1924, fixat pentru judecarea contestațiunii făcută de Toma Popescu la executarea deciziunii Curții de Apel No. 92/916, recurentul Solomon Abramovici ridică incidentul de inadmisibilitatea contestațiunii, pe motiv că contestatorul Toma Popescu, în conformitate cu art. 317 cod. proc. civilă, a achiesat la deciziunea atacată prin contestațiune, iar contestatorul propune retractul litigios, susținând că acest mijloc urmează a fi cercetat mai întâi; că, Curtea de Apel, fără a se pronunța asupra achiesării și inadmisibilității contestațiunii, examinează numai propunerea de retract litigios și, găsind-o întemeiată, o primește și dispune închiderea dosarului.

Având în vedere că, pentru a decide astfel Curtea de Apel motivează că, la data când recurentul a cumpărat drepturile Elenii Gornescu, exista deschisă contestațiunea făcută de intimatul Toma Popescu, prin care tindea, pe baza art. 735 cod. proc. civilă, la redeschiderea opozițiunii sale în acțiunea de revendicare; că, prin contestațiunea sa, Toma Popescu nu înțelegea interpretarea dispozitivului unei hotărâri valabile și definitive, nici anularea unei urmăririi viciate, ci numai să-și mențină opozițiunea sa, discutând pe cale incidentală nulitatea actului de procedură, care făcea valabilă deciziunea dată asupra opozițiunii; că, contestațiunea, în ase-

menea condițiunii, alcătuiește un adevărat proces asupra fondului, punând în discuțiune, sub rezerva temeiniciei motivelor sale, însăși opozițiunea lui T. Popescu, în acțiunea sa de revendicare; că, așa fiind, contestatorul a fost în drept să opună excepțiunea retractului litigios, care trebuie examinată cu precădere asupra oricărei alte excepțiuni, legiuitorul voind ca cesionarul dreptului litigios să nu păstreze nici o clipă perspectiva confirmării prin justiție a unei tranzacțiuni viciate din momentul când s'a născut;

Considerând că, după art. 1402 codul civil, lucrul se socotește litigios, când există proces sau contestațiune asupra fondului dreptului;

Că, din acest text, rezultă că retractul litigios poate fi exercitat numai sub condițiunea ca să existe proces asupra însuși fondului dreptului, atât în momentul cesiunii, cât și în momentul exercitării lui și poate fi propus, cât timp n'a intervenit, în privința dreptului contestat, o hotărîre definitivă, având puterea lucrului judecat;

Considerând că nu trebuie confundată opozițiunea cu contestațiunea; că, opozițiunea este o cale ordinară, de drept comun, de retractarea unei hotărîri nedesăvârșite, consistând în dreptul părții condamnate în lipsă de a fi judecată de a doua oară în aceeaș cauză și de aceeaș instanță, pe când contestațiunea este o cale de atac excepțională a unei hotărîri definitive și executorie; că, prin contestațiune, o hotărîre care a terminat fondul litigiului, nu poate fi anulată decât atunci când se constată că contestațiunea este admisibilă în principii și bazată pe motive întemeiate; în acest caz numai, fondul procesului devine din nou litigios;

Considerând că achiesarea, adică adesiunea dată de o parte, la o hotărîre pronunțată în contra ei, conferă acestei hotărîri autoritatea lucrului judecat și implică renunțarea la orice cale de atac ordinară sau extraordinară, ce legea pune la dispozițiunea părții litigante;

Considerând că, din aceste principii de drept rezultă că, atunci când cu ocaziunea judecării unei contestațiuni la executarea unei hotărîri, partea adversă ridică incidentul de inadmisibilitatea contestațiunii, bazată, spre exemplu, pe achiesarea contestatorului la hotărîrea atacată, iar contestatorul propune retractul litigios, aceia din aceste două chestiuni, care urmează a fi examinate mai întâi, este evident aceea relativă la inadmisibilitatea contestației, la achiesare, iar nu aceea referitoare la retractul litigios, de oarece, pe deoparte, achiesarea constituie o excepțiune de procedură, pe când retractul litigios este un mijloc de fond care tinde să împiedice desbaterile asupra fondului unui drept contestat; iar, pe de altă parte, cât timp nu s'a declarat contestațiunea admisibilă în principii, nu există litigiu asupra fondului și autoritatea lucrului judecat se opune la exercitarea retractului litigios;

Considerând, în speță, că întrucât prin respingerea opozițiunii făcută de Sița Tudorache și continuată de intimatul Toma Popescu, în contra deciziei Curții de Apel, Secția II-a, No. 92, din 17 Martie 1907, prin care Sița Tudorache a fost obli-

gată să delase în posesiunea și proprietatea moștenitorilor defunctului Ioniță Tudorache, averea succesorală, litigiul asupra fondului, asupra revendicării acestei averi, a fost terminat, și, întrucât recurentul a invocat, cu ocaziunea judecării contestațiunii făcută de intimat, excepțiunea achiesării bazată pe faptul că acesta a executat de bună voie decizia contestată și nu mai are dreptul la nici o cale de atac, Curtea de fond era datoare să statueze mai întâi asupra acestei excepțiuni și, numai în cazul când ar fi găsit-o neîntemeiată, să examineze retractul litigios propus de către intimatul Toma Popescu, cu atât mai mult, cu cât însăși Curtea a privit contestațiunea făcută de Toma Popescu, ca o opozițiune, însă „sub rezerva temeiniciei motivelor de contestațiune“;

Că, neprocedând astfel, Curtea de Apel a comis o violare a principiilor înscrise de legiuitor în art. 1402 și urm. codul civil și a săvârșit și o omisiune care este esențială, deoarece, dacă ar fi discutat achiesarea invocată de recurent și ar fi găsit-o întemeiată, soluțiunea procesului ar fi putut fi alta decât aceea dată;

Că, astfel fiind, motivul I de casare se găsește întemeiat și urmează a se admite, trimitându-se cauza unei alte Curți de Apel, spre o nouă judecare, fără a mai fi necesară discuțiunea celui alt motiv de casare;

Pentru aceste motive, casează.

Secția II

Audiența dela 23 Ianuarie 1924

Președenția D-lui C. G. Rătesca, consilier

G. I. Stoicescu cu Ministerul Public

FALS.— ELEMENTELE DELICTULUI.— INTENȚIE FRAUDULOASĂ.— PREJUDICIU.— POSIBILITATEA PREJUDICIULUI.— ART. 125 C. PENAL.

FALS.— BONURI EMISE DE MINISTERUL DE DOMENII PENTRU DISTRIBUIREA SULFATULUI DE CUPRU.— INSCRIS PUBLIC.— ART. 125 C. PEN.

1. Pentru existența delictului de fals, prevăzut și pedepsit de art. 125 c. penal, se cere a fi întrunit pe lângă elementul intențiunii frauduloase și acela al prejudiciului sau al posibilității de prejudiciu.

2. Bonurile emise de organele Ministerului de Domenii pentru distribuirea sulfatului de cupru intrunesc condițiunile unui inscriș public și prin urmare falsificarea lor prin contrafacerea subsemnăturii, comisă cu intențiune frauduloasă și cauzând un prejudiciu, sau o posibilitate de prejudiciu, constituie delictul de fals prevăzut și pedepsit de art. 125 c. penal.

No. 98.— Respins recursul făcut de către G. I. Stoicescu în contra deciziei cu No. 183,923 a Curții de Apel din Iași S. I. S'au ascultat d-l avocat Gh. M. Dumitrescu în dezvoltarea motivelor de casare și d-l Procuror Al. Dem. Oprescu în concluziuni.

Curtea deliberând,

Asupra unicului motiv de recurs ast fel formulat.

„Exces de putere. Violarea art. 125 din cod. penal. Nemotivare. Instanțele de fond au pronunțat contra mea o condamnare de două luni închisoare și 1000 lei despăgubiri civile, către Minist. Domeniilor, în temeiul art. 125 cod. penal, sub cuvânt că m-am făcut vinovat de un fals în acte publice, prin faptul că aş fi plăsmuit două bonuri, unul pentru 100 Kgr. sulfat de cupru și altul pentru 150 Kgr. semnând fals pe ajutorul consilierului agricol, și pe baza celor două bonuri am ridicat zisa cantitate de sulfat de cupru, iar ca să justifice această condamnare, instanțele de fond mai stabilesc că eu funcționam ca vânzător la o federală din Vaslui, unde să găsea depozitate cantități mari de sulfat de cupru, trimise de Ministerul Domeniilor, și pe care sulfat de cupru nu-l puteam vinde de cât numai cu bonuri emise de consilierul agricol, sau de ajutorul lui, și în cantitățile acolo specificate, aceasta în scopul ca stocul de sulfat de cupru să nu intre pe mâinile speculanților. Ori, acest fapt nu întrunește nici caracterul unui fals în acte publice, nici pe acela al unui fals în înscrieri de comerț, de oarece, prin emiterea acelor bonuri, Statul nu creia un titlu, adică un «instrumentum» destinat să facă dovada unui drept, ci numai creia un mijloc de control pentru a se asigura de executarea unei măsuri cu caracter administrativ. În orice caz, în speță, nu a existat, și nici nu s-a constatat de instanțele de fond că ar fi existat vre-un prejudiciu pentru Stat, sau pentru vreun particular: întâi, pentru că sulfatul de cupru a fost plătit statului; și al doilea, pentru că din nimic nu se stabilește că eu aş fi vândut acea cantitate de sulfat de cupru pe un preț mai ridicat de cât cel fixat de Stat. Așa încât, atât pedeapsa închisorii, cât și cea a despăgubirilor acordate statului nu sunt justificate după lege.“

Având în vedere că prin decizia penală No. 183/923, Curtea de apel din Iași secția I-a, admitând în parte opoziția și apelul făcut de recurentul G. I. Stoicescu în contra sentinței No. 661/921 a Tribunalului Vaslui, prin care fusese condamnat la închisoare și despăgubiri civile în baza art. 125 cod. penal — i-a redus condamnarea la două luni închisoare corecțională, și despăgubirile civile la una mie lei.

Că, în potriva acestei deciziuni, condamnatul a făcut recursul de față, susținând prin motivul de recurs de mai sus, că s'a violat dispozițiunile art. 125 cod. pen., întru cât faptul său nu întrunește caracterul de fals, deoarece bonurile falsificate nu creiau un titlu destinat să facă dovada unui drept, și în orice caz falsificarea lor n'a adus nimănu nici un prejudiciu.

Având în vedere deciziunea supusă recursului din care s'a constatat că, pentru a face împotriva recurentului aplicațiunea art. 125 cod. penal și pentru a-l condamna ca atare, Curtea de apel constată în fapt că dânsul fiind vânzător dirigit la Federația „Spiru Haret“ din Vaslui, unde avea spre vânzare cantități mari de sulfat de cupru trimise de Ministerul Domeniilor, și pe care sulfat de cupru nu-l putea vinde decât numai cu bonurile emise de Consilierul agricol sau de ajutorul său, șeful de cancelarie V. Caftgioglu, și în cantități specificate individual prin bonuri, a falsificat două bonuri pe numele a două persoane închipuite, unul pentru 100 kgr., și altul pentru 150 kgr. sulfat de cupru, semnând fals pe ajutorul consilierului agricol și copind sigiliul acestuia de pe un alt bon emis în regulă; că pe de altă parte, instanța de fond arată că măsura Ministerului Domeniilor de a nu se vinde sulfatul de cupru decât prin bonuri emise de consilierii agricoli, fusese luată în scopul ca acest

stoc de sulfat de cupru să nu intre în mâna speculatorilor, și că recurentul a comis falsificarea celor două bonuri, tocmai atras fiind de perspectiva acestor câștiguri frumoase ce ar fi rezultat din vânzarea sulfatului de cupru.

Considerând că pentru existența delictului prevăzut și penat de art. 125 cod. penal se cere a fi întrunite: elementul intențiunii frauduloase, al alterării adevărului într'un act autentic și public sau într'un înscris de comerț sau de bancă, fie prin contrafacerea sau alterarea scrierei sau semnăturii, fie prin adăugirea sau alterarea de clauze, precum și elementul prejudiciului, sau posibilității de prejudiciu.

Considerând că bonurile emise de organele Ministerului de Domenii, pentru distribuirea rațională și proporțională după nevoile fiecăruia, a sulfatului de cupru, care nu putea fi vândut decât pe baza lor, fiind emise de la o autoritate publică și purtând sigiliul autorității și semnătura funcționarului public respectiv și, creind prin ele însăși un drept pentru deținătorul lor, asupra celorlalți indivizi, întrunesc condițiunile unui înscris public, și prin urmare, falsificarea lor prin contrafacerea sub semnăturii, comisă cu intențiunea frauduloasă și cauzând un prejudiciu, sau o posibilitate de prejudiciu, constituie delictul de fals prevăzut și penat de art. 125 c. p.

Considerând, în speță, că din moment ce instanța de fond constată că recurentul a comis falsul, atras fiind de perspectiva unor câștiguri ce ar fi rezultat din această faptă a sa, rezultă că a constatat în sarcina recurentului intențiunea frauduloasă, de oarece acest element nu este necesar a fi constatat de instanța de fond prin termeni expresi, ci poate să rezulte și din alte considerațiuni ale acesteia; că, pe de altă parte, din moment că Curtea de apel arată că bonurile pentru vânzarea sulfatului de cupru, s'a liberat de organele respective ale Ministerului de Domenii, pentru ca stocul de sulfat de cupru de care statul dispunea, să nu ajungă în mâinile speculanților și, din moment ce constată, că recurentul pentru a înlătura această dispozițiune luată în interesul general al viticulturilor, a falsificat două din aceste bonuri, rezultă implicit din aceasta că instanța de fond a arătat în hotărîrea sa, în ce a constatat posibilitatea de prejudiciu adus intereselor generale, de către recurent, prin faptul său.

Că față cu aceste constatări de fapt făcute în mod suveran în deciziunea supusă recursului și, față cu principiile de drept mai sus expuse, Curtea de apel n'a violat art. 125 cod. penal și și-a motivat suficient hotărîrea pronunțată.

Că dar recursul se găsește neîntemeiat și urmează a se respinge.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. III.

Audiența de la 20 Decembrie 1923

Președinția d-lui D. G. Maxim, președinte

Bernard Kaufman cu Leon Landman,

MISTIE. — VÂNZĂRI ȘI CUMPĂRĂRI DE IMOBILE — MIJLOCITOR. — PROFESIUNE OBICINUITĂ. — FAPT CIVIL. — COMPETINȚĂ. — ART. 3 CL. 12 C. UM.

Operațiunea de mijlocire în vânzările și cumpărările de imobile este un fapt civil care atrage competența Tribunalului civil, chiar dacă acel care a făcut această operațiune are calitatea sau profesiunea obicinuită de mijlocitor sau samsar.

No. 395. — Admis apelul făcut de Bernard Kaufman în contra sentinței No 450/923 a Trib. Ilfov S. III civil corecțională în preces cu Leon Landman.

S'au ascultat D-nii avocați Leon Vogel pentru apelant și Vîsner pentru intimat.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Bernard Kaufman, în contra sentinței civile cu No. 450/923, a tribunalului Ilfov, secțiunea III-a, prin care și-a declinat competența de a judeca acțiunea intentată de Leon zis Leizer Landman — intimatului de azi — cu petițiunea înregistrată la No. 22809/1922 împotriva numitului apelant și a dispus ca dosarul să se înainteze Primului-Președinte al zisului tribunal (comercial, secțiunea I) pentru a sesiza instanța competentă comercială care să judece această pricină.

Având în vedere susținerile părților și actele dela dosar, din care se constată că Landman a chemat în judecată civilă înaintea tribunalului Ilfov pe apelantul B. Kaufman, cerând ca acesta să fie obligat la plata sumei de 24.000 lei drept comision pentru mijlocirea ce intimatul pretinde că ar fi făcut apelantului să-și vândă imobilul din București, str. Orero No. 6 unui domn Gh. Ionescu; că, înaintea primei instanțe — apelantul de azi — a susținut că fiind vorba de o acțiune mobilă și cum domiciliul său este la Iași a cerut ca tribunalul de Ilfov să-și decline competența, iar reclamantul — intimatul în apel, — fără a contesta că afacerea este de natură civilă, a obiectat numai că pârîtul domiciliază în București; că, în urma acestor susțineri, Tribunalul de Ilfov, secția II civilo-corecțională, unde acțiunea fusese repartizată, din oficiu, găsind că afacerea este de natură comercială, pe baza art. 3 alin. 12 și art. 895 cod. comercial, prin menționata sentință și-a declinat competența;

Având în vedere că contra acelei sentințe s'a făcut apel numai de pârîtul B. Kaufman, și a susținut cum că greșit tribunalul a considerat această afacere de comercială — neputând ridica chestiunea din oficiu, din moment ce părțile au tăcut, ceea ce înseamnă că au achiezat a se judeca de instanțele civile în afaceri comerciale și vice-versa, dar că în orice caz, — apelantul susține — afacerea în sine nici nu poate fi considerată comercială față cu textul art. 3 din Codul comercial, așa că, fiind civilă, și cum face dovada cu acte că domiciliul său este la Iași, urmează că dosarul să fie înaintat la tri-

bunalul domiciliului său spre a fi judecat, adică la tribunalul Iași.

Având în vedere că în ce privește competența tribunalului civil de a judeca această afacere, a fost de acord și intimatul pe motiv că este de natură civilă, dar că, s'a opus de a fi înaintată tribunalului de Iași, susținând că domiciliul pârîtului este în București.

Că aceasta fiind situațiunea în care procesul se prezintă, urmează a se examina mai întâi dacă afacerea este de natură comercială sau civilă; și în urmă a se vedea care este instanța competentă a judeca pricina.

Având în vedere că tribunalul prin considerentele sentinței apelate, motivează că legiuitorul prin art. 3, alin. 12 din codul comercial, consideră ca fapte de comerț și mijlocirea pentru vânzări de case.

Având în vedere că legea prin art. 3 menționat la care se referă tribunalul prevede textual la al. 12 de sub acel articol că, se consideră ca fapte de comerț: operațiunile de mijlocire (sămsărie) în afaceri comerciale.

Având în vedere însă că în speță — după cum s'a arătat mai sus — nu poate fi vorba de un fapt de comerț în sensul legii, de carece mijlocirea pentru care reclamantul Landman pretinde o sumă de bani dela pârîtul Kaufman apelantul de azi — este privitoare la vânzarea unui imobil; ori, vânzările și cumpărările de imobile au caracter civil și deci nu poate face obiectul unui fapt de comerț din moment ce se dovedește că operațiunea de mijlocire n'a avut loc într-o afacere comercială, iar fapta mijlocitorului este civilă ca și afacerea pe care a mijlocit-o, indiferent dacă persoana care face o asemenea operațiune are calitatea sau profesiunea obicinuită de mijlocitor sau samsar.

Considerând dar că, odată stabilit cumcă afacerea pentru care părțile se judecă, este civilă, lucru necontestat nici de ele, urmează a se vedea care este domiciliul pârîtului apelantul Kaufman.

Având în vedere că acesta a contestat cum că domiciliul său ar fi în București, str. Smârdan No. 23, unde reclamantul Landman l-a citat, ci în orașul Iași, după cum face dovada cu certificatele ce prezintă;

Având în vedere că, în adevăr din certificatul cu No. 11090/1923 liberat de primăria orașului Iași, se constată că apelantul Bernard Kaufman domiciliază în acel oraș, strada Ștefan cel Mare 61, și este înscris la biroul populațiunii Comisariatului Circ. IV sub No. 2053 din 6 Martie 1921; iar din certificatul Grefei Tribunalului Iași, secția III-a cu No. 9455/923, de asemenea se constată că, apelantul are înscrisă în registrul firmelor individuale la No. 201/913 firma sa pentru comerțul de manufactură, cu sediul comercial în Iași, str. Ștefan cel Mare, 46.

Că prin urmare față de aceste acte rămâne fără valoare în cauză certificatul cu No. 20.499/922 liberat de Grefa Tribunalului Ilfov, secția I comercială, prezentat de reclamantul Landman înaintea primei instanțe și pe baza căruia acesta susține că domiciliul pârîtului este în București, întru

cât deși se constată că societatea în nume colectiv Bernard Kaufman & Co. are firma înscrisă la tribunalul Ilfov pentru comerțul de manufactură en gros cu sediul în București, str. Smârdan No. 23, domiciliu la care pârâitul l'a citat, însă acea societate, din care este adevărat că și pârâitul face parte, nu poate determina competența instanței judecătorești, de oarece potrivit art. 78 al. 3 din codul comercial, societățile comerciale formează o persoană distinctă de a componentilor săi și cum în speță s'a stabilit că afacerea este civilă pârâitul care este unul din componentii acelei societăți are domiciliul său personal în Iași, evident că acțiunea, — conform art. 58 proc. civilă, trebuia să fie adresată la tribunalul domiciliului pârâitului, adică la tribunalul Iași.

Că, așa fiind, apelul pârâitului Kaufman, fiind fondat are a fi admis, a se reforma sentința apelată și în consecință a se dispune înaintarea dosarului cauzei tribunalului Iași spre judecare.

Pentru aceste motive, admite apelul, etc.

Semnați: *D. G. Maxim, I. Coandă, I. Botez*

TRIBUNALUL PRAHOVA

Secția I

Audiența de la 18 Decembrie 1919

Președenția D-lui G. Venert, Judecător.

Al. Ștefănescu-Câmpina cu N. Gr. Scorțeanu și alții

ANCHETA ÎN FUTURUM.— ADMITEREA EI.— MĂSURĂ IMPUSĂ DE NECESITĂȚI IMPERIOASE.— ART. 66 PR. CIVILĂ.

ANCHETA ÎN FUTURUM.— NOȚIUNEA INTERESULUI.— TEMERE CA DOVADA AR DEVENI GREU DE UTILIZAT.

1. Instituțiunea anchetei în futurum creată de legiuitor prin dispozițiile art. 66 pr. civilă în scop de a asigura și conserva probele, își are aplicațiunea nu numai la cazurile tipice enunțativ arătate de legiuitor, ci ori de câte ori instanțele judecătorești găsesc că incuviințarea unei asemenea măsuri se impune în mod imperios de necesitățile celui care o cere și nu aduce nici o vătămare celui față de care se cere această constatare.

2. În noțiunea largă a interesului, intră nu numai cazul când proba este amenințată să dispară dar și acela când ancheta în futurum este cerută pentru motiv de temere că dovada să nu devie greu de utilizat.

Adulsa cererea reclamantului pentru ascultarea martorilor propuși pe calea urgentă a anchetei în futurum.

Au pledat d-l avocat Em. Popiniu pentru reclamant și d-nii avocați N. M. Părvulescu și N. G. Constantinescu pentru pârâți.

Tribunalul.

Asupra cererii introduse de Al. Ștefănescu-Câmpina din Ploești, cu petiția înreg. la No. 38824/919 prin care tinde că, pe temeiul dispozițiilor art. 66 al. penultim, pr. civ. să i se încuviințeze o anchetă în futurum, față

de pârâții N. Gr. Scorțeanu și G. Sorescu ambii din Ploești, spre a se constata de urgență declarațiunile sub jurământ ale martorilor arătate în petițiunea menționată, asupra punctelor formulate de dânsul prin concluziunile orale puse astăzi în instanță. De aceste propuneri — care sunt în pericol de a numai putea fi întrebuintate cu folos în caz de întârziere în constatarea lor, reclamantul arată că voește să se servească, ca elemente probatorii, potrivit rânduelilor legii, în procesul de fond ce este pe cale a porni pârâților, pentru recunoașterea drepturilor sale de comision, cuvenit în afacerea vânzării drepturilor de redevență petroliferă, privitoare la terenurile pe care pârâții le aveau în Com. Runcu acest județ și pe care vânzare pârâții ar fi realizat'o prin intermediul reclamantului.

Având în vedere susținerile părților și actele învoicate;

Având în vedere că temeiul de drept al acestei cereri a reclamantului este, după cum s'a arătat și mai sus, dispozițiunea art. 66 al. penultim din noua procedură civilă dela 1900, care prevede că *oricine are interes să constate declarația unui martor, părerea unui expert, etc. va putea cere judecătorului competente potrivit art. 58 și urm. din acel cod, chemarea de urgență înaintea sa, a părților interesate, pentru stabilirea cererii sale, asemenea constatări, putând sluji, — conf. ultimului alineat al aceluiaș text, — ca acte probatorii, potrivit deosebitelor rândueli ale legii.*

Având în vedere că motivarea în fapt, a interesului meu atari cereri, — astfel după cum este prevăzut în textul menționat, — reclamantul pretinde a o stabili în prim loc, cu raporul juridic de creditor și debitor, ce s'a format între dânsul și pârât, cu ocaziunea realizării faptelor sus arătate, privitoare la vânzarea redevenței acestora din urmă, și pentru valorificarea cărui raport, în procesul de fond, ce este pe cale să pornească pârâților, care îl contestă, numitul arată că înțelege să se servească în parte de însuși actele scrise emanând dela pârâți, iar în parte de arătările martorilor a căror ascultare o cere astăzi;

Având în vedere că în al doilea rând, în ce privește în special necesitatea ascultării martorilor pe această cale urgentă, reclamantul pretinde a o justifica, nu prin vârsta lor înaintată sau boala agravată, — cazuri tipice de amenințare a disparițiunii dovezii cu martori, și la care legiuitorul nostru s'a referit, atunci când prin expunerea de motive și debaterile parlamentare, a explicat rațiunea introducerii în legea noastră de procedură civilă, a instituțiunei anchetei în futurum, — dar printr'o serie de împrejurări de natură mai mult a face ca utilizarea acestei dovezii cu martori să devie îngreunătoare mai târziu pentru reclamant, decât să amenințe a dispărea cu desăvârșire;

Considerând într'adevăr că pe de o parte reclamantul invoacă faptul încercărilor de influențare ce s'ar fi exercitat de pârâți asupra martorilor, în scopul de a-i determina să ascundă adevărul, asupra cestiunilor pe care le cunosc, și cari încercări ar putea să-și producă efectul dorit de pârâți și să înlăture chiar complet dovada în discuțiune, dacă ascultarea martorilor

ar fi întârziată până la termenul îndelungat al judecării procesului în fond;

Că, pe de altă parte, și în acelaș scop, reclamantul se întemeiază pe împrejurarea de fapt, datorită vremurilor anormale și de război prin care trece țara și care poate face, dintr'un moment într'altul, sau ca parte din martori, cari sunt mobilizabili, să fie chemați la serviciul militar, de unde cu greu ar mai putea fi aduși la proces, mai ales cu slabele mijloace de transport actuale, sau poate chiar ca vreunul dintr'ânșii să înceteze din viață și să dispară astfel complet o dovadă pe care astăzi reclamantul o poate utiliza în mod lesnicios și de a cărei stabilire pe această cale pârâți nu au nici un motiv serios să se plângă;

Având în vedere că, supunând aceste fapte aprecierii suverane a Tribunalului, reclamantul susține că ele constituiesc cu prisosință justificarea interesului, — ca singură condițiune pe care textul legii noastre o pretinde, pentru încuviințarea unei anchete de felul celei în discuțiune, și care interes este tot atât de legitim, în cazul când dovada amenință să devie greu de utilizat prin întârziere ca și în cazul când este amenințată să dispară;

Având în vedere că, — fără a discuta și analiza faptele invocate de reclamant, astfel după cum au fost expuse mai sus, — pârâții prin reprezentanții lor au susținut că cererea de anchetă în discuțiune, sprijinită numai pe aceste fapte, ar fi de plano inadmisibilă, de oarece nu ar intra în cadrul cazurilor, expres și limitativ arătate de legiuitor, atunci când prin expunerea de motive și debaterile parlamentare ale textului respectiv, a explicat rațiunea de a fi a acestei anchete, cu privire la ascultarea martorilor: că singurele cazuri, cari, după pârâți ar putea justifica interesul ascultării martorilor pe această cale urgentă, nu ar fi decât vârsta înaintată a martorului sau boala agravată, evenimentele, cari singure au fost arătate de legiuitor prin expunerea și debaterile menționate ca o cauză amenințând disparițiunea dovezii prin martori; că acest lucru ar mai rezulta, susțin pârâții, și din însăși natura anchetei în futurum, instituțiune care, — ca și în legea de procedură civilă germană, de unde a fost împrumutată, — are eminatele de scop de a conserva dovezile ce sunt pe cale să dispară;

Având în vedere că este exact în drept ca rostul anchetei în futurum în legislațiunea noastră nu poate să fie altul decât acela de a asigura și conserva probele anume arătate în textul legii care o creiază, după cum, de altfel, în legea de procedură germană, pe care pârâții o recunosc de inspiratoare a legii noastre, acest rost este arătat expres în însuși titulatura secțiunii

nei respective a acelei legi; (Sicherung des Beweises, Titlu XII, C. I. S. I. art. 485—497).

Considerând însă că consecința pe care o trag reprezentanții pârâților, din natura acestei instituțiuni, ca și din expunerea de motive a legii noastre este exagerată, atunci când dânșii voesc să limiteze aplicațiunea acestei anchete, privitor la dovada cu martori, numai la cazurile tipice de disparițiune completă a acestei dovezi, enunțate de autorul legii numai exempli gratia atunci când a căutat să explice introducerea ei în legislațiunea noastră procedurală;

Considerând într'adevăr că textul art. 485 din legea germană, care reglementează la origină această instituțiune, determinând anume cazurile când ea este admisibilă, prevede lămurit că „se poate procede la descinderi locale, precum și la ascultări de martori sau experți, în scopul de a conserva dovada: *dacă este teamă, ca unul din aceste mijloace de probă să dispară, sau să devie greu de utilizat*”. Că legiuitorul nostru, având sub ochi acest text, i-a schimbat redacțiunea și, suprimând cazurile de aplicațiune a menționatei anchete, prevăzute limitativ în partea finală a textului german, le-a înlocuit cu expresiunea elastică din textul legii noastre: „*Ori cine are interes*”, ca singură condițiune pe care această lege o cere pentru încuviințarea unei asemenea anchete;

Că prin urmare ținând seama de acest fapt, se poate conchide cu mult temei, astfel după cum a susținut și reprezentantul reclamantului în prima parte a concluziunilor puse de dânșul în instanță, că legiuitorul nostru, — schimbând intenționat redacțiunea restrictivă a textului german, și înlocuind-o cu o expresiune, care fără nici o îndoială lasă loc unei largi aprecieri din partea instanțelor de fond chemate a soluționa atari cereri — a înțeles în mod evident să-i lărgască sfera ei de aplicațiune din legea de origină;

Considerând că se găsesc totuși comentarii de seamă ai procedurii noastre civile, — și la care reprezentanții pârâților s'au referit prin concluziunile orale puse în instanță, — care pretind că, cu toată modificarea adusă legii germane, legiuitorul nostru nu a putut înțelege să-i lărgască aplicațiunea schimbându-i prin aceasta caracterul, și care în consecință conchid că, pentru a păstra acestei anchete rolul ei de instituțiune de conservare a probelor, Tribunalele noastre vor trebui să facă să între, sub noțiunea vagă și elastică a interesului, — aceleiași condițiuni de admisibilitate cerute de legea germană; cu alte cuvinte, adaugă dânșii, acela care solicită o asemenea anchetă va trebui să probeze interesul, dovedind că e urgent să se constate dovada, fiindcă este pe cale să dispară (Mironescu, Analiza noului cod, Ed. d. R. civ. pag. 32 și 33).

Considerând însă că, chiar în interpretarea acestor autori, cari dau cuvântului interes din textul legii noastre, înțelesul arătat mai sus, și care singuri recunosc că trebuie restrânsă în mod forțat noțiunea acestei expresiuni, pentru a fi redusă numai la cazurile de aplicațiune din legea germană, nu trebuie pierdut din vedere că chiar textul acestei din urmă legi permite în partea sa finală să se folosească calea anchetei în futurum, nu numai atunci când proba este complect amenințată să dispară, dar chiar și atunci *când amenințată numai să devie greu de utilizat*;

Că dacă, deci, ținându-se seama de natura instituțiunei astfel după cum ea figurează în legea de origină și de scopul urmărit de legiuitorul nostru, astfel după cum el a fost explicat prin expunerea de motive și debaterile parlamentare, s'ar putea până la oarecare punct susține că acesta din urmă, — suprimând cazurile de aplicațiune a anchetei în futurum, limitativ arătate în textul german, și înlocuindu-le cu expresiunea elastică „*ori cine are interes*” din legea noastră, nu a înțeles totuși să-i lărgescă sfera de aplicațiune, mărginind-o la aceleași cazuri din legea germană, *singurele cari tind la conservarea dovezii*, în nici un caz însă nu se poate admite că s'ar putea în mod juridic afirma, că, prin modificarea sus arătată, atât de larg exprimată în textul legii noastre, *s'ar fi înțeles să se restrângă aplicațiunea ei, sub cazurile* prevăzute în textul german;

Că întru cât dar, chiar sub aplicațiunea acestui text original, calea anchetei în futurum este admisă expres *și atunci când este teamă numai ca dovada să devie greu de utilizat*, fără ca prin aceasta să se denatureze caracterul ei esențial, de instituție conservatoare a probelor, cu atât mai mult cuvânt acest caz urmează să intre sub noțiunea largă a interesului, singura condiție prevăzută formal de legea noastră, pentru încuviințarea unei atari cereri;

Că ceva mai mult, chiar dacă în intențiunea autorului legii noastre de procedură dela 1900, această instituție nu ar fi găsit alte cazuri de aplicațiune, în special în ce privește ancheta cu martori, decât acelea enumerate expres în expunerea de motive și debaterile parlamentare și anume: vârsta înaintată a martorului și boala agravată, ambele amenințând disparițiunea complectă a acestei dovezii, totuși — întru cât textul legii

mai sus menționat, nu circumscrie aplicațiunea ei numai la aceste singure cazuri, din contră, fiind foarte elastic redactat, suferă ori cât de largă aplicațiune, — instanțele judecătorești pot și sunt datoare chiar, în interpretarea acestui text, nu să-i mărginească aplicațiunea la aceia ce a fost la început în intențiunea legiuitorului, dar, pe cât posibil, să i-o lărgescă, întinzând-o și la alte cazuri analoage, care neaducând în nici un caz vre-o vătămare aceluia față de care se constată o asemenea dovadă, ajung însă să se impună în mod imperios de necesitățile legitime, mereu crescând ale aceluia care se vede silit să recurgă la o atare măsură, și care urmează a fi apreciate față cu împrejurările și nevoile noi create de starea actuală a societății, ale cărei realități nu puteau fi nici măcar bănuite la epoca, de altfel nu toamai îndepărtată, a perfecționării textului sus arătat;

Că astfel fiind, și pe baza acestor principii de interpretare a textului în discuțiune, Tribunalul apreciind faptele invocate de reclamant în justificarea interesului cererii sale astfel după cum au fost expuse mai sus, găsește că ele constituiesc în adevăr o amenințare de îngreuiare a dovezii cu martori, în cazul când depunerile lor nu ar fi constatate de îndată, și ca atare, motivează în deajuns interesul prevăzut de acest text pentru ascultarea urgentă a martorilor pe această cale;

Că dar cererea reclamantului urmează să fie admisă în consecință

Pentru aceste motive, redactate de d-l Judecător de ședință Al. Gânțoiu, admite cererea reclamantului și dispune ascultarea martorilor propuși de dânsul prin petițiunea introductivă pe această cale urgentă a anchetei în futurum.

Semnați: *G. Venert, Al. Gânțoiu.*

Notă.— Deși cu întârziere, această sentință a Trib. Prahova, pe care o găsim acum rătăcită prin cartoanele redacțiunei, nu putea rămâne nepublicată, pentru interesul ce prezintă din punctul de vedere al aplicațiunei art. 66 bis proc. civilă, și pentru motivarea ei juridică, operă a d-lui Gânțoiu, actual președinte al aceluiași tribunal.

Administrația revistei roagă pe d-nii abonați în întârziere a'i trimite costul abonamentului rămas neachitat.